

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 1 april 1892, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om inrättande af ytterligare afdelningskontor af riksbanken.

Förslag om inrättande af nya afdelningskontor af riksbanken hafva vid innevarande riksdag blifvit framställda i sju särskilda motioner, hvilka genom remiss från dels Första, dels Andra Kammaren blifvit hänvisade till förberedande behandling af bankoutskottet.

Af motionärerna hafva två gjort framställning om öppnande af riksbankskontor i *Karlskrona*, nemligen herr *af Burén*, som i motion n:o 3 i Första Kammaren föreslagit,

»att Riksdagen måtte besluta inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i *Karlskrona* residensstad under samma vilkor och bestämmelser, som gälla för riksbankens senast inrättade afdelningskontor»;

samt herr *P. Pehrson* i Törneryd m. fl. som i motion n:o 37 i Andra Kammaren yrkat,

»att Riksdagen ville besluta, att ett afdelningskontor af riksbanken må under loppet af år 1893 för Blekinge län inrättas i staden *Karlskrona* under de vilkor och bestämmelser med afseende å kontorets verksamhet och rörelse, som bankofullmäktige kunna komma att föreskrifva».

Vidare hafva i Andra Kammaren herrar *L. T. Odell* och *A. Hahn* föreslagit, den förre i motion n:o 59,

»att Riksdagen måtte besluta inrätta ett riksbankens afdelningskontor i *Örebro* under samma vilkor, som gälla för senast inrättade afdelningskontor»;

samt den senare i motion n:o 86,

»att Riksdagen måtte besluta inrätta ett afdelningskontor af riksbanken i *Örebro* under de vilkor och bestämmelser med afseende å kontorets verksamhet och rörelse, som bankofullmäktige ega föreskrifva».

Slutligen hafva nedannämnda motionärer, samtliga tillhörande Andra Kammaren, yrkat,
herr *O. Larsson* i Mörtlösa m. fl. i motion n:o 56,

»att Riksdagen måtte besluta inrättandet af ett afdelningskontor af riksbanken i *Linköping* för Östergötlands län under de vilkor och bestämmelser i afseende å lånerörelsen, som bankofullmäktige ville bestämma, men för öfrigt på samma grunder, som gälla för riksbankens öfriga afdelningskontor»;

herr *A. Johansson* i Löfåsen m. fl. i motion n:o 61,

»att Riksdagen måtte besluta inrättande af ett riksbankens afdelningskontor för Skaraborgs län i *Mariestad* med samma vilkor, som gälla för senast inrättade afdelningskontor»; samt

herr *A. G. Gyllensvärd* m. fl. i motion n:o 62,

»att Riksdagen måtte besluta inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i *Halmstad* med det distrikt, som bankofullmäktige finna lämpligt att bestämma samt under de vilkor i öfrigt, hvilka fullmäktige jemväl må ega att föreskrifva».

I det yttrande, som fullmäktige i riksbanken efter anmodan i frågan afgifvit, hafva desamma anfört följande: »Beträffande de vid de senaste riksdagarne väckta motioner om inrättande af nya afdelningskontor hafva fullmäktige i sina deröfver till utskottet afgifna yttranden betonat vigten af att iakttaga tillbörlig varsamhet så till vida, att icke flere kontor blifva inrättade samtidigt, äfvensom att i regeln ett nytt sådant icke borde ifrågakomma oftare än hvartannat år, hvarjemte fullmäktige såsom sin åsigt uttalat, att ett snabbare fortskyndande i inrättandet af nya kontor bör vara beroende af bankfrågans lösning i den rigtning, att större utrymme beredes åt riksbankens sedlar. Då emellertid under hvartdera af åren 1889 och 1890 ett nytt kontor blifvit inrättadt, hade fullmäktige, som fortfarande fasthölle vid sin ofvan anförda mening, enligt hvad de för 1891 års bankoutskott gifvit till känna, funnit sig sakna anledning att för det dåvarande tillstyrka bifall till någon af de i ämnet vid 1891 års riksdag väckta motionerna.

»Bankoutskottet vid sistnämnda års riksdag beslöt att tillstyrka inrättandet af ett nytt riksbankskontor i Falun. Den af fullmäktige uttryckta åsigten vann dock så till vida afseende, att, enligt utskottets sedermera af Riksdagen bifallna hemställan, tiden för kontorets öppnande bestämdes till år 1892, hvarigenom, och då det närmast förut inrättade afdelningskontoret öppnats under loppet af år 1890, ungefär två år skulle komma att förflyta, till dess ytterligare ett dylikt kontor trädde i verksamhet.

»Vid sådant förhållande, och då fullmäktige hvarken i de nu föreliggande motionerna eller eljest funnit särskilda skäl anförda, som skulle kunna påkalla ett frånträdande af fullmäktiges åsigt, anse sig fullmäktige icke böra tillstyrka inrättandet vare sig under innevarande eller nästkommande år af något nytt afdelningskontor.»

Med afseende å hvad fullmäktige sålunda anfört har vid behandlingen af förevarande motioner utskottet lika med fullmäktige ansett någon utsträckning af riksbankens rörelse medelst ökad antal afdelningskontor under för handen varande förhållanden icke böra ega rum, hvadan utskottet på grund häraf föranlåtes hemställa,

att ofvan omförmälda motioner icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 1 april 1892.

På utskottets vägnar:

G. S. ÅKERHIEM.

Reservationer:

af herr *Gumælius*, med hvilken instämt herrar *Anders Hansson*, *Ivar Månsson*, *Nils Persson* i Vadensjö och *P. Pehrsson* i Norrsund:

»De vid hvarje riksdag talrikt inkommande förslagen att inrätta nya riksbankskontor bära vittne om den inom landet spridda åsigten, att sådana kontor äro för de särskilda orterna önskvärda, och de län, som ännu icke erhållit riksbankskontor, synas hafva skäliga anspråk att inom en icke allt för aflägsen framtid derutinnan jemnställas med de 11 eller 12 hittills gynnade länen.

Kunde en sådan orternas önskan villfaras genom inrättande af ett kontor om året, dröjer det dock ett stycke in på 1900-talet, innan denna beqvämlighet och den dermed vanligen följande räntejemkningen tillgodokommer de ännu derpå väntande länen. Långsammare bör det, enligt vår mening, icke få gå.

Så vida det ej för riksbanken blir allt för svårt att i sådan mån göra de särskilda orterna rättvisa. Somliga säga så; vi tro det icke.

Ett sådant kontor tager med nuvarande arbetssätt i allmänhet ett par millioner riksbanksmedel i anspråk, då man frånser hufvudkontoret i Stockholm samt kontoren i Göteborg och Malmö, som naturligtvis fordra mera. Dervid bidrager afbetalningslånefonden, hvars tillgångar äro väl tillräckliga, med må hända en half million för ett vanligt landsortskontor af riksbanken, af hvars öfriga medel alltså ungefär halfannan million torde till sådant kontor behöfva anvisas. Utom det att det centralkontor, från hvars område ett afdelningskontor afskiljes, samtidigt ser sitt fondbehof minskas, erhåller ju riksbanken vanligen i behållna vinstmedel och således i fondökning för hvarje år ungefär den halfannan million, som ett nytt landsortskontor om året skulle efter medeltalsräkning komma att draga till sig.

Att en lokalstyrelse bättre känner ortens bankkunder, än det stundom aflägsna centralkontorets styrelse, är påtagligt. I följd af sådan personkännedom erhålla utan tvifvel nu, till dömes i Jemtland, många personer vid riksbankens kontor i länet en kredit, som de förtjena och som före Östersunds-kontorets inrättande ej stod dem öppen; och faran för banken att i den orten förlora på mindre goda eller rent af falska papper har minskats, i jemnbredd med att lånehandlingarnes antal i orten ökats.

Sålunda hafva vi reservanter bildat oss den mening, att man bör och kan inrätta ett afdelningskontor om året.

Ense derom, hafva vi tagit i öfvervägande, hvilken af de fem platser, som nu af många motionärer föreslås — Halmstad, Karlskrona, Linköping, Mariestad, Örebro — bör i förevarande fall ställas främst; och vi ha dervid — med hänsyn till de nu befintliga kontorsområdenas relativa omfång till de fem föreslagna städernas nuvarande bankrörelses storlek och afkomst, till platsernas egen betydighet och liflighet samt till de omgifvande orternas behof af rörelsemedel o. s. v. — kommit till det slut, att, då det ena väges mot det andra, Örebro denna gång bör taga försteget.

Dervid har icke särskild vigt fästs vid ett förhållande, som dock kan förtjena här omtalas, nemligen att svårighet icke i Örebro, såsom kanske somligstädes, möter att för ett riksbankskontor få en lämplig lokal, då, enligt hvad motionärerna från Örebro län visat, i stadens midt nu uppföres ett solidt sparbanks hus, som bland annat inrymmer en efter mått och andra från riksbanksstyrelsen inhemtade uppgifter ordnad lokal, särskildt afsedd till riksbankskontor för den händelse ett sådant ifrågakommer att i Örebro inrättas, hvadan byggandet af särskildt riksbankshus där på platsen icke torde behöfva ifrågakomma.

Då vi anse riksbankens styrelse böra i fråga om afdelningskontorens inrättande och skötsel hafva mycket fria händer, så att dessa kontor, lämpade efter förefintliga förhållanden, måtte kunna göras möjligast ändamålsenliga såväl ur riksbankens som ortens särskilda synpunkter, ansluta vi oss, vid valet mellan de två motionerna om afdelningskontor i Örebro, till den som är väckt af herr Hahn m. fl., och hemställa alltså,

att Riksdagen måtte besluta inrättande inom år 1893 af ett riksbankens afdelningskontor för Örebro län i staden Örebro, under vilkor och bestämmelser, med afseende å kontorets verksamhet och rörelse, som bankofullmäktige ega föreskrifva.»

af herrar *Sjö* och *Göransson*.
